

TÁRCZA.

A KÖTELES PÉLDÁNYOK ÜGYE AZ ORSZÁGGYÜLÉSEN.

(Második, befejező közlemény.)

A nyomdatermékek tudományos czélokra szolgáló köteles példányainak beküldésére szóló törvényjavaslatot a képviselőház tanácskozás tárgyául elfogadván, azt a közoktatásügyi és igazságügyi bizottságoknak adta ki előzetes tárgyalásra. A közoktatásügyi bizottság augusztus 4-ikén vette a javaslatot tárgyalás alá, s néhány stiláris módosítás mellett azt elfogadásra ajánlotta. Az igazságügyi bizottság augusztus 6-iki ülésén a módosításokat a magáévá tette, s azonfelül a törvény elleni kihágások iránt intézkedő 12. §-ban azt a változtatást javasolta, hogy a kihágások felett a bíraskodást ne a közigazgatási hatóságok, hanem a kir. járásbiróságok gyakorolják.

Igy került vissza a javaslat a képviselőház elé, mely azt október 5-iki ülésén tárgyalta le.

A képviselőház által elfogadott törvényjavaslatot az országgyűlés főrendiháza, közjogi és törvénykezési bizottságának október 16-iki üléséből kelt jelentése alapján október 20-iki ülésen tárgyalta le; és ő Felsége november 21-ikén szentesítvén, mint az 1897. évi 41. törvényczikk november 25-ikén iktattatott be az országos törvénytárba.

A tárgyalások lefolyásáról a következő hivatalos országgyűlési irományok adnak felvilágosítást:

I.

A közoktatásügyi bizottságnak jelentése, »a nyomdatermékek tudományos czélokra szolgáló köteles példányainak beküldéséről« szóló 201. számú törvényjavaslat tárgyában.

Tisztelt Képviselőház!

»A nyomdatermékek tudományos czélokra szolgáló köteles példányainak beküldéséről« a vallás- és közoktatásügyi miniszter által benyújtott s előzetes tárgyalás végett e bizottsághoz utalt 201. számú

törvényjavaslatra vonatkozólag jelentésünket van szerencsénk a következőkben előterjeszteni:

Kétségbevonhatlanul fontos közművelődési cél érdeke fűződik ahhoz, hogy az irodalom és művészet sokszorosított termékei, sőt általában minden, gyakran jelentéktelen és látszólag csakis alkalmi érdekekkel bíró nyomdatermék lehetőleg hiánytalanul összegyűjtessék, az elpusztulástól megóvassék és nyilvános könyvtárakban a későbbi kornak rendelkezésére álljon.

E tekintetben már hazánkban is korábban helytartótanácsi rendeletek, és országgyűlési határozatok, később pedig törvények, így az 1840. évi VI. és az 1848. évi XVIII. t.-cz. rendelkeztek a nyomdatermék köteles beszolgáltatásáról; amaz a »magyar tudós társaság«, emez pedig a »helybeli hatóság« és a »Nemzeti múzeum« számára rendelvén egy-egy, összesen tehát három köteles példány beszolgáltatását.

A ma is érvényben levő e törvényes rendelkezések daczára a nyomdatermék teljes összegyűjtésének fontos tudományos célja meg nem valósulhatott; mert eltekintve attól, hogy a beszolgáltatás kötelezettségét szabatosan meg nem határozták, e kötelezettség elmulasztásának büntetőjogi következményeit nem állapították meg.

A fenforgó tudományos cél fontossága követelte tehát, hogy e »lex imperfecta« hiánya pótolassék s ezzel egyidejűleg a korábbi elavult rendelkezések korszerűbb s helyesebb intézkedésekkel helyettesíttessenek.

Ezt célozza a vallás- és közoktatásügyi miniszter által benyújtott e törvényjavaslat, melylyel egyszersmind a miniszter a képviselőház 1893. évi márczius hó 21-ikén tartott ülésében hozott határozatának is eleget tett.

A közoktatásügyi bizottság a beterjesztett törvényjavaslatot, annak úgy alapvető rendelkezéseit, mint részletes intézkedéseit a maga részéről helyesli, azokat az elérni kívánt tudományos cél: az összes nyomdatermék összegyűjthetésének biztosítására szükségesnek, de ez idő szerint elégségesnek is látja.

Helyesli különösen, hogy a köteles példányok beszolgáltatásának kötelezettségét — kivételes esetektől eltekintve — rendszerint a nyomtatókra rója, hogy az eddigi törvények rendelkezéseivel egybehangzóan — e példányok számát háromban állapítja meg és hogy a beszolgáltatás kötelezettségének elmulasztását büntetőjogi következményekkel sújtja, mi egyedül képes a nyomdatermék hiánytalan egybegyűjtését biztosítani.

Közművelődési szempontból örömmel üdvözlöi és teszi magáévá a bizottság a javaslat 15. §-ának ama rendelkezését, hogy a sajtóügyi közvádoló részére beszolgáltatandó köteles példányok hivatali használat után oly nyilvános múzeumok és könyvtárak gyarapítására lesz-

nek fordítandók, melyeket e czélból a vallás- és közoktatásügyi miniszter megjelöl.

A javaslat e rendelkezése míg egyfelől biztosítja azt, hogy ne csak a központi nagy gyűjteményekben, hanem egyes vidéki gyűjtőhelyeken feltalálhassa a tudományos kutatás az egybegyűjtött és különösen azon vidékeket érdeklő nyomdatermékeket; addig másfelől egyik hathatós eszköze és módja lesz a legtöbbszörre elhanyagolt vidéki közkönyvtárak gyarapításának, továbbfejlesztésének s egyszersmind kétségen kívül némi buzdításul fog szolgálni új könyvtárak alapítására, szervezésére.

Ezek után van szerencsénk a javaslatot úgy általánosságban, mint részleteiben a következő stílárius módosításokkal a t. képviselőháznak elfogadásra ajánlani:

1. A törvényjavaslat címében e szó helyett: »beküldéséről« — »beszolgáltatásáról« szó alkalmazását ajánljuk, mint helyesebbet és a törvényjavaslat szövegével is egybehangzóbbat.

2. Az 1. §. két utolsó — a terület megjelölésén kívül — szószerint azonos és egyértelmű bekezdéseivel összevonandók s a mostani két kikezdés helyett a következő lenne felveendő:

»Horvát-Szlavonországokban vagy a külföldön nyomtatott, de a jelen törvény hatálya alatt álló országrészekben kiadott nyomdatermékek köteles példányait a kiadó tartozik beszolgáltatni.«

3. A 2. §. 5-ik sorában e szavak után: »statisztikai kimutatásokra«, közbeszúrandonak tartjuk e szavakat: »iskolai értesítőkre«, hogy ekként e §. a 4. §. 4-ik pontjával összhangzóbb legyen és hogy ha már a beszolgáltatandó nyomtatványokból némely fontosabb exemplative felsoroltatik, azok sorában a név- és naptáraknál nem kevésbé fontos iskolai értesítők is kifejezetten felvétesenek.

4. A 3. §. 8-ik bekezdésében e szó helyett: »természetszerűen«, mint nyelvtanilag helyesebb: »azonban« alkalmaztassék; végül

5. a 10. §. utolsó szavában előforduló írási hiba kiigazításaként »élveznek« szó helyett: »élvez« tétessék.

II.

Az igazságügyi bizottság jelentése »a nyomdatermékek tudományos célokra szolgáló köteles példányainak beküldéséről« szóló törvényjavaslatról.

Az igazságügyi bizottság a hozzá utasított 201. sz. törvényjavaslatot tárgyalás alá vette s azt a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr által előterjesztett indokok alapján általánosságban, a részletes tárgyalás alapjául elfogadta.

A részletek tekintetében megjegyezzük, hogy az igazságügyi bizottság a törvényjavaslat címét, valamint a törvényjavaslat 1., 2., 3., és 10. §-ait a képviselőház közoktatásügyi bizottsága által javaslatba hozott és a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr által elfogadott irályi módosításokkal, — a törvényjavaslat 4., 5., 6., 7., 8., 9.,

11., 12., 14., 15., 16., 17. és 18. §-ait pedig változatlanul elfogadta; — és hogy az igazságügyi bizottság a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr hozzájárulásával, eltérőleg a javaslat 13. §. rendelkezésétől, szükségesnek találta kimondását annak:

hogy a jelen törvény 12. §-ában említett kihágási ügyekben az 1880: XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 5. pontjához képest a kir. járásbiróságok járnak el.

Szükségesnek találta ezt a bizottság azért, mert úgy volt meggyőződve, hogy nem kívánatos, hogy a 12. §-ban megállapított kihágások fölött a bíraskodást a közigazgatási hatóságok gyakorolják; — és ez indokból a bizottság a törvényjavaslat 13. §-át következőleg szövegezte:

13. §.

»A jelen törvény 12. §-ában említett kihágási ügyekben, úgy a pénzbüntetésre, valamint a be nem küldött, vagy nem pótoltt köteles példány vételárának megfizetésére nézve az 1880: XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 5. pontjához képest a kir. járásbiróságok járnak el.«

A 201. számú törvényjavaslatot az igazságügyi bizottság a t. háznak elfogadásra ajánlja, és a t. háznak tisztelettel ajánlja:

hogy a törvényjavaslat czímét, valamint a törvényjavaslat 1., 2., 3. és 10. §-ait a közoktatásügyi bizottság által javaslatba hozott irályi módosításokkal; —

a törvényjavaslat 4., 5., 6., 7., 8., 9., 11., 12., 14., 15., 16., 17. és 18. §-ait változatlanul, —

a törvényjavaslat 13. §-át pedig az igazságügyi bizottság szövegezése szerint elfogadni méltóztassék.

III.

A képviselőház 167. ülése 1897. évi október hó 5-ikén, kedden, d. e. 10 órakor Szilágyi Dezső elnöklete alatt.

Elnök: Az ülést megnyitom.

A mai ülés jegyzőkönyvét vezeti Molnár Antal jegyző úr, a javaslatok mellett felszólalókat Nyegre László jegyző úr, az ellenük felszólalókat Lázár Árpád jegyző úr jegyzi.

Következik a nyomdatermékek tudományos célra szolgáló köteles példányainak beküldéséről szóló törvényjavaslat tárgyalása.

Az előadó úr kíván szólni.

Molnár Antal előadó: T. ház! Ezen törvényjavaslatnak, mely a t. ház elhatározása alatt áll, kettős vezérelve: biztosítani egyfelől azt, hogy a nyomdatermékek köteles példányai beszolgáltatassanak abban a terjedelemben és feltételek mellett, a mint azt a nemzeti tudományosság érdekei megkívánják és másfelől az érdekeltkre, t. i. a beszolgáltatásra kötelezetteknek nem háritani nagyobb terhet annál, mint a mennyit a tudományos cél megkövetelhet. Ebből a kettős célból a törvényjavaslat egy részről a köteles példányok száma tekin-

tetében nem ment túl azokon a határokon, a melyeket az 1840: VI. és az 1848: XVIII. t.-cikkek megvonnak, másfelől azonban ezen határok között büntetőjogi sanctióval gondoskodott arról, hogy a beszolgáltatási kötelezettség hatályossá és érvényessé váljék. Ezenfelül egy feltétlenül helyeslésre érdemes kiegészítő rendelkezéssel gondoskodott arról is, hogy a közvádlónak beszolgáltatandó példány a sajtórendészeti nyilvántartás után közérdekű tudományos czélok gyarapítására legyen fordítandó.

A háznak közoktatási és igazságügyi bizottságai egyhangúlag járultak hozzá ezen törvényjavaslatnak sarkalatos és egyéb rendelkezéseire. Mindössze az igazságügyi bizottság tett a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr hozzájárulásával egy érdemleges módosítást a törvényjavaslaton, és ez a módosítás az, hogy a törvényjavaslat kihágási eseteiben ne a közigazgatási hatóságok, hanem a kir. járásbírók gyakorolják a bíraskodást. A részletes tárgyalás során bátor leszek az erre vonatkozó módosítást a t. háznak elfogadásra ajánlani.

Ezek után kérem a t. képviselő házat, méltóztassék a javaslatot a közoktatásügyi bizottságnak szövegezése szerint általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadni. (*Helyeslés.*)

Lázár Árpád jegyző: Polónyi Géza!

Polónyi Géza: T. képviselő ház! A magam részéről a törvényjavaslatot tulajdonképpen örömmel kellene hogy üdvözljem, és hajlandó is vagyok e törvényjavaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául is elfogadni, ha egy, nézetem szerint teljesen hibás jogi konstrukció tekintetében megnyugtató felvilágosítást nyerhetnék. Azért felszólalásom tulajdonképen feltételes és felvilágosítást kérő, s czélja az, hogy a t. miniszter úr adjon felvilágosítást a tekintetben, hogy a törvényjavaslatnak mi a czélzata, mert a törvényjavaslat rendelkezésekre, bizonyos irányban félreértésekre adhat okot.

T. képviselő ház! A 1848: XVIII. t.-cz., a sajtótörvény 40. §-a szó szerint ezt mondja: »Úgy a nyomtatványok mint az ábrázolatokból két példány a helybeli hatóságnak átadandó: egyik a hatóságé, másik bekötve a nemzeti múzeumé lesz.«

Ezen törvény szerint tehát volt eddig is két köteles példány, a melynek egyike a nemzeti múzeumot illeti, a másika pedig föltétlenül azon hatóságot, a melynek területén a nyomtatvány megjelent. Ez tényleg a gyakorlatban érvényesült is. A fővárosra nézve pedig ezen dolog rendkívüli jelentőségű és nagy fontosságú dolog annyiban; mert a t. ház előtt felesleges bővebben indokolni azt, hogy a sajtótermékek 80—85⁰/₀-a Budapest főváros területén jelenik meg. Arról van szó, hogy ezen a törvényhatóságokat mint helyhatóságokat megillető köteles példánynak elfogadása után mi lesz a sorsota?

Már most, t. ház, ha kezembe veszem a törvényjavaslatot, én mint jogász nem tudok eligazodni az iránt, hogy a miniszter úrnak mi a czélja? Azt mondja a 15. §. (*Olvassa:*) »A nyomdatermékek ama

köteles példányai, melyek a fennálló törvények és szabályok szerint a sajtóügyi közvádlnak adatnak be, — a mennyiben azokra nézve további nyilvántartás vagy hivatali használat szüksége már nem forog fenn — a Magyarországon létező vagy létesítendő oly nyilvános múzeumok és könyvtárak gyarapítására fordítandók, melyeket e célból a vallás- és közoktatásügyi miniszter megjelöl.

Azt tehát tudjuk, t. ház, hogy a javaslat ezen része szerint ama példányok, a melyek a közvádltól illetik, azon rendeltetéssel fognak jövőre birni, hogy a miniszter úr intencziója és rendelkezése szerint ezen általa megjelölendő könyvtárak gyarapítására szolgáljanak. És már most a 40. §-ban a Nemzeti Múzeum számára rendelt köteles példánnyal is tisztában vagyunk, mert ezen törvényjavaslat szerint a Nemzeti Múzeumnak biztosított köteles példány az ő számára ezentúl is megmarad.

Ezek után csak az a kérdés, hogy valjon a helyi hatóságok számára biztosított példánynak mi lesz a sorsa. Erre nézve a feleletet meg is kapjuk. Azt mondja 15. §. utolsó bekezdése (olvassa:) »Egyebekben a jelen törvény nem érinti a fennálló törvények és más jogszabályok ama rendelkezéseit, melyek a nyomdatermékek sajtórendészeti célokra szolgáló köteles példányaira és a nyomdatermékeknek sajtórendészeti szempontból szükséges nyilvántartására vonatkoznak.«

Ezen konstrukció szerint az 1848: XVIII. t.-cikk 40-ik szakasza a lex posterior által nemcsak abrogálva nincsen, de sőt ezen konstrukció szerint ezen törvényes rendelkezés expressis verbis fenn is van tartva. Már most ezen magyarázat szerint ezen helyi hatóságokat jövőben is megilletné a köteles példány. De ha ezen magyarázat helyes, akkor kérdezem, miért szükséges a Nemzeti Múzeumra nézve külön törvényes dispoziíót felvenni itt és miért nem szükséges a helyi hatóságokra? Valószínűnek tartom, többet mondhatok: a t. miniszter úrtól kért felvilágosítás után azt állíthatom, hogy a miniszter úr homlokegyenest az ellenkezőt, vagyis azt célozza, hogy ezentúl ezen köteles példányok a helyi hatóságoknak ne juthassanak, hanem tisztán az ő dispoziíójától függ, hogy mely könyvtárakat akar ő ezen köteles példányokkal ellátni.

T. ház, méltóztatnak látni, hogy a törvény szövegezése alapján felvilágosításra van szükség még akkor is, ha a miniszter úr ezen álláspontját a ház elfogadná és magáévá tenni akarná. Az én meggyőződésem az, hogy elsősorban semmiféle ok nem forog fenn arra, hogy a fővárosnak létező törvényben biztosított, szerzett joga legkisebb mértékben is csorbíttassék.

A törvényhozásnak akkor, a midőn ezen törvényjavaslat benyújtására vonatkozó sürgető indokait érvényesítette, nem volt a célja az, de nem volt soha sem, hogy létező jogok sérelmével hozzon a köteles példányokról szóló oly új törvényt, a mely rendeltetésüktől

elvonna oly könyveket, melyeket a törvényhozás bölcsesége más célra határozott. Már most ilyen formán, ha én ezen dolgot a törvényhozás színe elé nem hozom, megtörtént volna vagy megtörténhetik az, hogy a nélkül, hogy ez a törvényhozásnak intencziója lett volna, interpretáció alapján a főváros egy szerzett és törvényileg is biztosított jogától megfoszthatnék. Ez a legalitás álláspontja. A törvényjavaslat maga — mondom — az 1848: XXIII. t.-cz. 40. §-át hatályon kívül helyezni nem is kívánja, nem is proponálta; ez nincsen benne; ennél fogva ez élő törvény marad ezen törvény életbeléptetése után is. Most az a kérdés, hogy a t. miniszter úr megerősíti-e azt a feltevést, hogy a helyi hatóságokat megillető köteles példány ezután is megmarad-e a törvényhatóságnál vagy nem.

Már most, ismerve a miniszter úr intenczióit, foglalkozni akarok egész rövidséggel azzal a kérdéssel, hogy van-e itt szükség arra, hogy a főváros ilyen, törvény által biztosított jogától megfosztassék-e vagy nem.

Első sorban nincs rá szükség azért, mert a t. miniszter úrnak teljesen módjában áll — a mire a törvényhozás azt hiszem, akadálytalanul meg fogja adni a felhatalmazást — az, hogy a köztársaság biztosított köteles példányokból mindenkit elláthat s így vidéki könyvtárakat is. Arra pedig, hogy a főváros törvényhatóságát ok nélkül megfosztszák a példánytól azért, hogy vidéki könyvtárakat esetleg nagyobb számban is létesíthessünk, természetes ok fenn nem forog.

Most én nem akarok annak vitatásába bocsátkozni, vajjon tisztán sajtórendészeti cél vagy tudományos cél lebegett-e a 48-iki törvényhozás előtt, midőn a köteles példánynak a hatóságok részére való letételét elrendelte. De magam részéről az élő törvény alapján csak azon esetben volnék hajlandó a törvényjavaslatot általánosságban is a részletes tárgyalás alapjául elfogadni, ha biztosítékot nyernék a t. miniszter úrtól az iránt, hogy a főváros és általában véve a törvényhatóságok, a helyi hatóságok ezen törvény által biztosított joguktól meg nem foszthatnak. Mert én nem habozom annak kijelentésével sem, hogy magam részéről, habár szívesen hozzájárulok ahhoz, hogy a köztársaság illető példányok tekintetében, a melyek ügyis miniszteri ellenőrzés és rendelkezés alatt állanak, a miniszter úr felhatalmazást nyerjen a törvényhozástól arra, hogy azokat a vidéki könyvtáraknál felhasználhassa, de arra nézve már nem adnék a miniszter úrnak részemről legalább felhatalmazást, hogy akkor, mikor a törvény biztosít valamely helyi hatóságnak egy jogot, ez azt csak akkor élvezhesse, ha a t. miniszter úr azt kegyesen jónak látja méltóztatik.

A magam részéről a fővárosnak törvény által biztosított jogot fenn kívánom tartani s a mennyiben ez fenn nem tartatik még, akkor sem járulhatnék hozzá, hogy ilyen jogfosztással járó törvényjavaslat általánosságban is elfogadtassék. Ha azonban e tekintetben megnyugtató felvilágosítást nem kapnék. — a mit, fájdalom, az elő-

zetes értekezés alapján kizártnak kell tekintenem — úgy sem tehetek mást, mint sajnálatomra ki kell jelentenem, hogy a törvényjavaslathoz még általánosságban sem vagyok hajlandó hozzájárulni.

Ezeket tartottam kötelességemnek elmondani, és azt hiszem, hogy a t. miniszter úr lesz olyan kegyes, a felvilágosítást e kérdés tekintetében már csak azért is megadni, mert a részletes vitánál nem volnánk azon helyzetben, hogy egy helyes módosítást tudnánk előterjeszteni, ha nem tudjuk, hogy a miniszter úrnak mi az intencziója, mert legalis interpretáció mellett úgy néz ki ez a törvényjavaslat, hogy a 40. §. életben marad, tehát a törvényhatóságok megkapnák az őket megillető példányokat. Ezen érdemleges és másrészt törvényszerkesztési okok is azok, a melyek kötelességemmé tették a felszólalást, s bocsánatot kérek a t. háztól, hogy idejét ezzel is elraboltam. Kérem a miniszter urat, hogy a kívánt felvilágosításokat megadni sziveskedjék, és ismétetlen kijelentem, hogy a törvényjavaslatot még általánosságban sem fogadom el, ha ezen felvilágosítás megmegtugtató nem lesz.

Nyegre László jegyző: Zichy Jenő gróf!

Zichy Jenő gr.: Megvallom őszintén t. ház, nagyon köszönettel venném, hogy ha a miniszter úr ő excellenciája előbb szólalt volna fel.

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: T. képviselőház! Polónyi Géza t. képviselő úrnak mindenek előtt arra a felvilágosítást kérő kérdésére kell válaszolnom, hogy vajjon a 15. §. szövegezése mellett az 1848: XVIII. t.-cz. 40. §-a hatályban marad-e vagy sem. A 15. §. első bekezdésében megmondja, hogy a »nyomda-termékek ama köteles példányai, melyek a fennálló törvények és szabályok szerint a sajtóügyi közvádlnak adatnak be, a Magyarországon létező vagy létesítendő oly nyilvános múzeumok és könyvtárak gyarapítására fordítandók, melyeket e czélból a vallás- és közoktatásügyi miniszter megjelöl.« Tehát itt egy dispoziója van a törvényjavaslatnak, mely megmondja, hogy azzal a helyi hatósági példánnyal mi történjék. A t. képviselő úr beszédéből úgy látszik, mintha a helyi hatósági példányon kívül lenne még egy közvádloi példány is, holott ez a helyi hatósági példány a közvádloi példány és a közvádlo szolgáltatta át Budapest főváros törvényhatóságának a köteles példányt. Méltóztassék egy kissé tekintettel lenni a törvényhozás folytonosságára. A 48-iki törvény azt mondja, hogy a helyi hatóságnak adandó be a két példány; a törvény együttesen intézkedik mindkét példányra; az egyik a helyi hatóságnak adandó, a másik bekötve a Nemzeti Múzeumnak. Tehát a helyi hatóság útján kellett a Nemzeti Múzeumnak adni, a másikat pedig a helyi hatóságnak be sem adták, mióta a vádintézmény fel van állítva, hanem a kir. ügyészségnek adták és a kir. ügyészség, mikor neki arra a példányra már szüksége nem volt, mikor jónak látta, áttette a helyi hatósághoz, mikor nem: nem tette át, úgy hogy maga Toldy László úr, ki azt a bizo-

nyos indítványt propagálta, tőle telhető ügybuzgalommal, és belátom, hogy állásából folyó teljes kötelességérzetből, azt mondja: tény, hogy eddig nem sok haszna volt a fővárosnak a 48-iki sajtótörvényből.

Polónyi Géza: Nem hajtották végre!

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: Igy tehát valami nagy birtokállományhoz nem is jutott ez által a főváros.

Gondolom, hogy a 15. §. értelmezésénél sem fog semmiféle kétség fenforogni, ha egyszerűen azt mondjuk, hogy egyebekben pedig — minthogy egyéb intézkedései is vannak a törvénynek a sajtópéldányokra vonatkozólag — azok érintetlenül hagyatnak s csupán ez helyeztetik hatályon kívül azzal, hogy nem a helyi hatóság tulajdonát képezi, hanem a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelkezik ezen példányok szétosztásáról.

Minthogy tehát a felvilágosítást megadtam; minthogy úgy látom, hogy tévedésre adott okot, hogy egy külön helyi hatósági és egy külön közbizalmi példányt méltóztatott gondolni, holott a 40. §. azt mondja, hogy két példány adandó be; az egyik a helyi hatóság útján a Nemzeti Múzeumnak, a másik a helyi hatóságnak s ez tulajdonképpen a sajtórendészeti példány, ezek után — azt hiszem — a 15. §. értelmezésére nézve kételey nem fog fenforogni. *(Helyeslés jobbfelől.)*

Azt gondolom, helyesen járok el, ha a dolog érdemére is azonnal nyilatkozom, mert azt hiszem, a t. képviselő úr, vagy más indítványt fog tenni, hogy a főváros területén megjelenő nyomdatermékeket a főváros az ő könyvtára számára kapja meg. Megmondom előre álláspontomat, hogy méltóztassanak látni, helyesen járok-e el vagy pedig nem. *(Halljuk!)*

Azt, mintha a 48-iki törvény 40. §-a csak a fővárosnak adott volna bizonyos privilegiumot, nem lehet állítani, . . .

Polónyi Géza: Nem is mondtam!

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: . . . mert ez minden törvényhatóságra vonatkozik, vagy mint a törvény mondja: »helyi hatóságra«. Egy különleges privilegizált álláspontról egyáltalában nem lehet. Ha következetesek akarnánk lenni és kimondanók azt, hogy a főváros területén megjelent nyomdatermékek a fővárosi könyvtár részére szolgáltatassanak be, azt is ki kellene mondani, hogy minden törvényhatóság területén megjelent nyomdatermékek az illető törvényhatóság könyvtára számára szolgáltatassanak be. *(Helyeslés a baloldalon.)* De méltóztassanak meggondolni a következményeket. Vannak törvényhatóságok, melyeknek, a mint az ezredéves jelentésem azon részéből, melyet éppen a vidéki könyvtárakra vonatkozólag be-terjesztettem, kitűnik, igen tekintélyes könyvtárak van. Ha ezek csak azzal bővülnének, a mi az ő törvényhatóságuk területén jelenik meg: méltóztassék csak némely törvényhatóságokra gondolni, hogy vajjon miféle szaporodás lesz az és lehet-e azzal vidéki könyvtárt helyesen gyarapítani?

Legyen szabad a t. háznak egy általános szempontot is figyelmébe ajánlani. Lehet, hogy tévedek s akkor méltóztassék engem rectificálni, de én elérkezettnek látom az időt arra, hogy a vidéken erős kulturális központokat teremtsünk, (*Helyeslés*) melyek a szertelen abnormis kulturális cenzuralizáció bizonyos levezetése után a magyar kulturának fókuszai legyenek, melyek az illető vidékre kulturális erejükkel ránehezdedjenek. Ezért akartam gondoskodni arról, hogy a mennyiben a szakszerű vezetés és a megőrzés garanciája ott meg van, a vidéki könyvtárakat is elláthassam e példányokkal. Nyomdatermékeinknek 85—90%-a a főváros területén jelenik meg. Hogy csak az időszaki sajtóról szóljak, miért történhessék meg pl. az, hogy Nagyváradon, Kolozsvártt, Debreczenben, vagy más ily fontosabb vidéki központon egyetlen Budapesten megjelenő hírlapból se lehessen teljes példányt találni? Nem elég, ha a fővárosban marad 5—10 teljes hirlapi példány! Legyen a vidéken is, mert hisz ezek a gyűjtemények 15—20 év múlva igen fontos buvárlati tárgyakká lehetnek. És miért ne legyen ez a vidéken is hozzáférhető? Ha elfogadjuk azt az indítványt, a melyet a képviselő úr tervez: akkor az összes köteles példányok a fővárosban lesznek az akadémiában, a a múzeumban, az országos statisztikai hivatalban és a fővárosi könyvtárban. Ily viszonyok között e törvényjavaslat csaknem semmivel járulna vidéki könyvtáraink gyarapításához, holott nekem éppen a vidéki könyvtárak fellendítése a célom. (*Helyeslés jobb felől.*) Igen természetes, hogy a felosztás igen méltányos lesz, mert én nem képzelhetek el oly kultuszminisztert, a ki a főváros kulturális érdekei iránt kellő érdeklődéssel és az őt megillető köteles figyelemmel ne volna. Jogos és méltányos kívánsága a fővárosnak a szétoztásnál teljesen érvényesül, ahhoz nem fér kétely. Ezek azok a szempontok, melyek miatt érett megfontolás után így határoztam, a mint ez a törvényjavaslatokban foglaltatik. Hisz az az indítvány, melyet Polónyi képviselő úr említ, nem új; az anketben is előfordult és Toldy László levéltárnok úr én hozzám is elküldte memorandumát. Nem makacságból tehát, mert én szívesen változtatom a véleményemet — jobbra, ha jobbról vagyok meggyőződve, hanem, mert nézetem szerint a magyar kulturális egyetemes érdekeknek az általam ajánlott mód felel meg leginkább: kérem a javaslatnak e tekintetben változtatlan elfogadását. (*Helyeslés jobbfelől.*)

Nyegre László jegyző: Zichy Jenő gr.!

Zichy Jenő gr.: T. ház: Határozottan üdvözlöm e törvényjavaslatot és azt általánosságban és részleteiben elfogadom. Csak némely stiláris módosításom lesz, mert szerkezetét nem tartom némely pontban elég világosnak. E javaslatot oly rég kívántuk, hogy most, midőn már létesült, egy csekélység miatt nem akarom megakasztani törvénynyé válását, mert ezzel többet ártanánk, mint más réven használnánk. Azt a szempontot, hogy teremtsünk a

a vidéken erős kulturális központokat, én is örömmel helyeslem. A fővárosban pedig tényleg lesz 2—3 könyvtár, a hol épenséggel minden össze fog gyűjtetni, nem fog tehát ártani, ha a vidéken is létesülni fognak ily könyvtárak, kulturális góczpontok. Észrevételeim lényegesen a 7. §-ra vonatkoznak. Azt mondja ugyanis a t. miniszter úr indokolásában, hogy (*Olvassa*): »Ezenkívül, miután gyakran előfordul, hogy egyes, teljesen magánérdekű iratok kizárólagosan magánhasználatra, zárt számú példányban nyomatnak ki, — az ilyen esetekre jónak láttam a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszternek fentartani a jogot, hogy a nyomtattató kérelmére az ilyen nyomtatványokra nézve a beküldés kötelezettsége alól teljes felmentést adhasson.« Egészen helyes és megfelelő, csakhogy e kifejezés, illetve intézkedés a törvény 7. §-a második bekezdésében nem eléggé világos, a mely így szól: (*Olvassa*): »Más nyomdákban készült egyes nyomdatermékek beszolgáltatása alól, az érdekelt fél indokolt kérelmére, a vallás- és közoktatásügyi miniszter adhat időhöz kötött vagy végleges felmentést«, mert ez úgy tünteti fel a dolgot, mintha a t. miniszter úr jóakarától vagy jókedvétől függne ez; míg ha beleteszszük azt, hogy »a mennyiben azok magánjellegű tartalmúak.« akkor sokkal világosabb és az indokolásnak is megfelelőbb lesz e szakasz.

Különben, a mint már említettem, a törvényjavaslatot általánosságban és részleteiben elfogadom, kérve azonban, hogy e pótlást a törvényjavaslat illető szakaszába belevenni méltóztassék.

Elnök: Kiván még valaki szólani?

Pichler Győző: T. képviselőház! A nyomdatermékek tudományos célra szolgálnak, a köteles példányok beküldéséről szóló törvényjavaslatot tehát úgy én, mint az a párt, a melyhez tartozni szerencsém van, általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadjuk. Elfogadjuk azért, mert kétségtelen, hogy az egy régen érzett szükséglet pótol, a mennyiben a nemzeti irodalom könyvpiacznán megjelenő termékek egyöntetű és hiánytalan gyűjteményét fogja létesíteni. A midőn azonban a javaslatot általánosságban elfogadom, habár én sem zárkozhatom el azon aggályok elől, a melyeket Zichy Jenő gróf t. képviselőtársam a 7. §-ra vonatkozólag előadott, mégis azt kérem, hogy ezen szakasz 2. bekezdése egyáltalán hagyassék el mert a magánjellegű nyomdatermények megállapítása is, a mint azt Zichy Jenő gróf t. képviselőtársam indítványozta, teljesen a közoktatásügyi miniszter úrtól függne. Én pedig nem szeretnék semmiféle praecedenszt alkotni arra nézve, hogy egyes nyomdatermékek beszolgáltatása meg ne történjék, mert egy-két ily praecedens annyira mindenféle kérelemre adna okot, — a mint én ismerem a könyvpiacot — hogy oly könyvek, a melyek később tényleg komoly buvárkodás tárgyát képeznék, be nem szolgáltatnának. Ily intézkedéssel tehát a törvényjavaslat üdvös voltát veszélyeztetni nem lehet.

A mit a törvényjavaslat 15. §-ára vonatkozólag Polónyi Géza t. képviselőtársam azon jogokat illetőleg mondott, a melyeket a főváros részére fentartani óhajt, teljesen magamévá teszem és kérem a t. házat, hogy azokhoz hozzájárulni méltóztassék.

Egyebekben a törvényjavaslatot — miként már volt szerencsém említeni — általánosságban, a részletes tárgyalás alapjául elfogadom. *(Helyeslés jobbfelől.)*

Elnök: Kíván még valaki szólni a tárgyhoz? Ha nem: a vitát bezárom. A kérdés az, elfogadja-e a ház általánosságban, a közoktatásügyi bizottság szövegezése szerint a javaslatot: igen vagy nem?

Kérem azokat, a kik elfogadják, álljanak fel. *(Megtörténik.)* A ház elfogadja.

Következik a részletes tárgyalás.

Nyegre László jegyző: *(Olvassa a címet, mely észrevétel nélkül elfogadtatik. Olvassa az 1. §-t.)*

Lázár Árpád jegyző: Thaly Kálmán!

Thaly Kálmán: T. ház! A javaslatot elfogadom; de egy hiánynya utalok, mely e szakaszon ugyan kívül áll és tulajdonképen a belügyminiszter úr tárczája körében volna orvoslandó. Épen azért sajnálom is, hogy a t. miniszter úr távozott. E szakaszban a Magyar- és Horvát-Szlavonországban, nemkülönbén a külföldön nyomtatott, de itt kiadott nyomdatermékekről van szó.

A külföldön, különösen Bécsben nagyobb számban nyomtatnak magyar termékeket, különösen igen nagy kelendőségnek örvendő díszes zsebnaptárakat. Lipcsében és Teschenben is számos magyar munka jelenik meg. Az utóbbi helyen a Prohászka czég sok magyar nyelvű katonai munkát ad ki. Ezek kiadói külföldiek, a kiket semmire sem kötelezhetünk és itt csak bizományosaik vannak.

Én, t. ház, magát az itteni elárusítási jogot akarnám ahhoz kötni, hogy legalább egy árva példányt a Nemzeti Múzeum számára beköveteljünk, hiszen ez részükről igen csekély áldozat. Tudom, hogy ez nem a jelen törvény keretébe tartozik, mert hiszen itt csak a magyar korona területén megjelenő nyomtatványokról van szó, de felvetem az eszmét, éppen a Nemzeti Múzeum könyvtárának érdekében, mint a melyben komplet gyűjteményét óhajtanám látni mindazon nyomtatványoknak, a melyek magyar nyelven jelennek meg akár itt, akár a külföldön. Miért vásárolja meg az amúgy is szűkre szabott dotációjából ezeket a Nemzeti Múzeum, mikor az elárusítási jog fejében nagyon jól kötelezhetőek lennének a külföldi kiadók, különösen, a mint mondtam, a bécsi piacon megjelent és itt elterjesztett igen számos nyomtatvány beküldésére. Talán a bizományos, vagy az illető fődepó lehetne erre kötelezve, mert hiszen itt mindig vannak ilyen fő elárusító helyek, a melyek elárusítják a Bécsben magyar nyelven megjelenő naptárakat.

Midőn ezt megemlítem, különösen a belügyminiszter úr figyel-

mét óhajtom felhívni, mint a kinek a közerkölcsiségi és politikai szempontból veszélyes és káros nyomtatványokat joga van a forgalomból kitiltani. Ő bizonyosan tartat valami általános szemlét a nyomtatványok felett; tehát eszmémnek keresztülvitele neki kerülne legkevesebb fáradságába. Vagy ha ez nem annyira az ő tárczájához tartoznék, hanem a kereskedelmi minisztert illetné az előadás feletti felügyelet, akkor őt hívom fel, hogy méltóztassék azon nemes intenczió tekintetéből figyelmét kiterjeszteni az általam imént jelzett éppen nem csekély számú nyomtatványokra, melyek oly nagy számban kerülnek előadásra az országban.

Midőn ezeket szerencsém volt elmondani, mint előre is jeleztem, én a törvényjavaslat ezen szakaszát elfogadom. *(Helyeslés.)*

Elnök: Kiván még valaki szólani? *(Nem!)* Ha tehát szólani senki sem kíván, a vitát bezárom. Következik a szavazás.

Elfogadja-e a ház az első szakaszt, úgy a mint szövegezve van? *(Elfogadjuk!)* Elfogadtattott. Következik a második szakasz.

Nyegre László jegyző: *(Olvassa 2—6. szakaszokat, melyek észrevétel nélkül elfogadtattak. Olvassa a 7. szakaszt.)*

Lázár Árpád jegyző: Zichy Jenő gr.!

Zichy Jenő gr.: T. képviselőház! Én már beadtam azt a módosítványomat, a melyet szóval elmondottam már azelőtt, hogy a 7. szakasz második bekezdésénél beveendő az, hogy »a mennyiben azok magánjellegű tartalmúak.« Kérem módosításom felolvasását.

Elnök: Kiván még valaki a 7. §-hoz szólani? *(Nem!)* Tessék felolvasni a módosítványt.

Lázár Árpád jegyző: *(Olvassa):* Módosítvány a 7. §. 2. bekezdéséhez: »beszolgáltatása alól« szavak után beszúrandó a »mennyiben azok magánjellegű tartalmúak.«

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: T. képviselőház! A t. képviselő úr módosítványának megtételénél valószínűleg az indokokban a 7. §. második bekezdésére vonatkozólag foglaltak nyomán indult, de tévedésben van. Itt exemplifikative vannak felsorolva azon esetek, melyekben szükségessé válhatik a felmentés a köteles példány besolgáltatása alól és itt benne vannak az állami érdekeket érintő nyomtatványok, továbbá egyes nyomtatványok, pl. fontos gazdasági vagy pénzügyi érdekeket érintő szerződések, periratok, vállalkozói ajánlatok vagy üzlettervek stb., a melyeknek idő előtti közlése az illető felek anyagi vagy erkölcsi károsodásával járhatna. A módosítvány szerint az államnyomdát kivéve, csak a szorosan magánjellegű nyomtatványokra nézve lehetne felmentést adni; már pedig lehetnek periratok, lehetnek egyéb pénzügyi érdeket érintő nyomtatványok, melyeknél a közérdek követeli, hogy ha nem is az államnyomdában nyomtatnak is, pl. négy hétig, öt hétig, három hónapig, vagy fél esztendeig titokban tartassanak. Kérem tehát a módosítvány mellőzését. Készséggel elismerem úgy is, hogy a törvényjavaslat mag-

vát és a törvényjavaslat gondolatát Zichy Jenő gróf úr volt szives többszörös felszólalásában a mai tárgyalásig érleltetni, (*Éljenezés,*) és így láthatja, hogy ha indítványát el nem fogadom, komoly meggyőződés az, melynek alapján ezt teszem, mert az eredeti szöveget szabatosabbnak és a magánnyomdák érdekeire nézve előnyösebbnek tartom.

Zichy Jenő gr.: Bocsánat, ha még egyszer felszólalok.

Elnök: Nem lehet felszólalni!

Zichy Jenő gr.: Mint indítványozónak sem?

Elnök: Mint indítványozó csak akkor szólalhatna fel, ha még kilencz aláírás volna az indítvány alatt, de itt csak egy van.

Kíván még valaki szólani? (*Nem!*) A vitát tehát bezárom.

Következik a szavazás. A kérdést felteszem a 7. §. szövegére változatlanul. Ha ezt elfogadja a ház, a módosítvány elesik, ha nem, úgy gr. Zichy Jenő úr módosítványára fogom feltenni a kérdést.

Kérem azokat, a kik a 7. §-t a bizottság szövegezésében változatlanul elfogadják, álljanak fel. (*Megtörténik.*) Kívánnak ellenpróbát? (*Igen!*)

Kérem azokat, a kik nem fogadják el változatlanul, álljanak fel. (*Kisebbség.*)

A ház a szöveget változatlanul elfogadta, ennél fogva gr. Zichy Jenő képviselő úr módosítványa elesett.

Következik a 8. §.

Nyegre László jegyző: (*Olvassa: a 8—12. §§-at, melyek változatlanul elfogadtatnak. Olvassa a 13. §§-t.*)

Molnár Antal előadó: T. ház! A mint bátor voltam az általánosságban való tárgyalás megkezdésekor jelezni, a jelen szövegezés helyett a háznak igazságügyi bizottsága új szövegezését fogom ajánlani. Ezen szöveg következőleg hangzik: (*Olvassa.*) »A jelen törvény 12. §-ában említett kihágási ügyekben úgy a pénzbüntetésre, valamint a be nem küldött, vagy nem pótoltt köteles példány vételárának megfizetésére nézve az 1880: XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 5. pontjához képest királyi járásbiróságok járnak el.« Tisztelettel kérem a házat, méltóztassék a szakaszt ezen módosítás szövegezésében elfogadni.

Elnök: Kívánják a módosítványt felolvasatni? (*Nem!*) Akkor felteszem a kérdést, még pedig először a bizottsági szövegre. Elfogadja-e a ház a bizottság szövegét változatlanul: igen vagy nem? (*Nem!*) E szerint az eredeti szöveget a ház nem fogadta el. Elfogadja-e már most a ház az előadó úr által benyújtott módosított szöveget? (*Felkiáltások: Az igazságügyi bizottságét?*) Igen, az igazságügyi bizottság által javasolt és az előadó úr által imént felolvasott és írásban benyújtott szövegezést? (*Igen!*) Ez tehát elfogadtatott. Következik a 14. §.

Nyegre László jegyző: (*Olvassa a 14. §-t, mely változatlanul elfogadtatik. Olvassa a 15. §-t.*)

Lázár Árpád jegyző: Polónyi Géza.

Polónyi Géza: T. képviselőház! Az általános vitánál nyert felvilágosítások után most csak az marad hátra, hogy arra az érdekes jogi abrakadabrúra hívjam a képviselőház szives figyelmét, melyet a törvényjavaslat ezen szakaszára nézve itt hallottunk. A t. miniszter úr beszédéből kivesszük, hogy ő a hatóságokat eddig illetett példányokat tényleg konfiskálni akarja, (*Ügy van! a szélsőbaloldalon.*) és ezentúl miniszteri kegyből akarja csak részesíteni a fővárost is az általam különben mélyen tisztelt kormánypárti lapoknak archivizálásával és könyvtározásával. A miniszter úr fogja majd meghatározni ezentúl, hogy a főváros törvényhatósága a Pester Lloydot, (*Mozgás a szélsőbalon. Elnök csenget.*) vagy nem tudom, a Nemzetet vagy a Pesti Hírlapot tartozzék-e gyűjteni, és neki fog módjában állani, arról gondoskodni, hogy az esetleg eleven hangon tartott ellenzéki újság valahogy a fővárosi törvényhatóság könyvtárában elő ne kerülhessenek. (*Mozgás a szélsőbaloldalon.*)

T. képviselőház! Ez politikai dolog. Én a törvény által biztosított jogát a fővárosnak semmiféle miniszteri meghatalmazásnak alárendelni nem akarom, (*Helyeslés a szélsőbaloldalon.*) ezért a magam részéről ilyen diszpozícióhoz, — nemcsak a fővárosról van szó, hozzáteszem, de minden helyi hatóságokról — hogy a mit eddig a helyi hatóságoknak a törvény biztosított, az ezentúl miniszteri kegy alakjában lesz csak megnyerhető, nem járulhatok. T. ház! Az 1848-iki törvény bölcs intézkedéseinek ilyen természetű megváltoztatása teljesen igaz, hogy liberális dolog. A magam részéről azonban ilyen kardinalis diszpozíciók megváltoztatásához hozzájárulni hajlandó nem vagyok. (*Helyeslés a szélsőbaloldalon.*)

De mi van itt, t. képviselőház? A miniszter úr azt mondja, hogy én tudhatnám, tudom is, hogy hiszen a közvádoló példánya tulajdonképen az, a mit a hatóságok kapnak.

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: Természetes. (*Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Hát miért nem azok kapják?*)

Polónyi Géza: És most mi történt? Látjuk a miniszter úr előterjesztéséből is, hogy per abusum a t. alkotmányos kormány az 1848-iki törvények világos rendelkezéseinek ellenére évtizedeken át mit csinált? Nem küldték el a köteles példányt a hatóságoknak, a melyeket a törvény szerint megilletett, hanem csináltak egy rendőr-közvádloi köteles példányt. Az 1848-iki törvény nem ismeri a közvádoló köteles példányát, más törvényt sem ismerek, a mely a közvádoló számára köteles példányt rendelne. A magyar állam policziális állam sohasem volt, csak a t. miniszter úr akarja azzá tenni. (*Ügy van! Ügy van! a szélsőbaloldalon.*) És most mi lesz, t. ház, abból az abuzusból, hogy a hatóságokat illető köteles példányt jog és törvény ellenére a főügyészségek konfiskálták? Ebből a t. miniszter úr két konzekvenziát von le: először ránk czítálja, hogy hiszen ebből nagy kár most számunkra nem háramlik, mert úgy sem sokat kaptunk könyvtáraink

számára. Hát lehet az abuzusból ilyen jogcímet formálni t. ház? Abból a tényből, hogy a főügyészség a hatóságokat illető példányokat konfiskálta, és csak azt adta oda, a mi neki tetszett, lehet ilyen argumentumot következtetni?

De a mi nagyobb baj, t. ház, — nagyon kérem t. képviselő-társaimat, nézzenek be ebbe a dologba, hogy mi készül itt — a mint a t. miniszter úr — megjegyzem, tán akarata ellenére csinálja, (*Élénk ellenmondás a szélsőbaloldalon*) egy rendőri dispoziíót vesz föl, egy közzvádlói köteles példányt statual és pedig gondolom, azt mondja a miniszter úr beszédében, hogy nekem tudnom kellene, hogy a közzvádlónak nincs példánya, ő csak a hatósági példányt kapja meg. Igen tudom, de ha a miniszter úr is tudja ezt, akkor micsoda lélekkel szövegezheti ezt a törvényjavaslatot úgy, a hogy szövegezve van? Azt mondja a 15. szakasz: (*Olvassa.*) »A nyomdatermékek ama köteles példányai, melyek a fennálló törvények és szabályok szerint a sajtóügyi közzvádlónak adatnak be.« Hát mondja meg nekem a t. kultuszminiszter úr és a t. igazságügyi bizottság, melyik hát az a törvény vagy szabály, a melynek értelmében a közzvádlónak köteles példány jár? (*Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.*) És ha ilyen törvény nincsen, a mint a t. miniszter úr maga mondja, hogyan eshetik meg egy szakbizottsággal az, hogy a törvényhozás elé ilyen javaslat kerül?

T. ház! Én kérдем, akarja-e a többség azt a policziális dispoziíót itt felvenni, hogy a közhatóságokat, a helyi hatóságokat illetett példányok egyike most közzvádlói köteles példány legyen, akarja-e ezt vagy sem? Én sem az egyiket, sem a másikat nem akarom. De aki akár az egyiket, akár a másikat akarja, világosan meg kell ezt mondania. Ha a t. miniszter úr akarja ezt a dispoziíót, a melyet én feltétlenül helytelenítek, nem szövegezteti így a törvényjavaslatot, mert a törvény és szabályok szerint a közzvádlót nem illeti köteles példány, hanem csak a hatóságot. Tessék akkor azt mondani a javaslatban: »A hatóságokat az 1848: XVIII. t.-cz. 40. §-a szerint illető köteles példányoknak ez lesz a rendeltetésük.« Mert a közzvádlónak szóló köteles példánynyal disponálni, azután pedig azt mondani, hogy az a törvény által a közzvádlónak biztosított köteles példány, holott ilyen törvény nincsen, s azután még hozzátenni, hogy egyebekben a jelen törvény nem érinti azokat a törvényeket, a melyek más példányok iránt intézkednek, ezt az eljárását a t. miniszter úrnak és a t. bizottságnak, mint jogász, megérteni nem tudom. Nagyon ajánlom a t. képviselőháznak, ilyen kodifikációt ne méltóztassék elfogani. (*Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.*) És ha a t. miniszter úr esetleg nem tud teljesen megnyugtató felvilágosítást adni, a legrosszabb esetben méltóztassék a javaslatot az igazságügyi bizottsághoz szövegezés végett visszautasítani.

Én nem teszek indítványt, t. ház, még pedig politikai okoknál fogva, mert én elvtársaim csekély számánál fogva nem számíthatok

arra, hogy álláspontom elfogadtassék; ezért tartózkodom attól, hogy a t. képviselőháznak módosításokkal terhére legyek. De a t. miniszter úrnak talán egyénileg is érdeke az, hogy nevéhez ne fűződjék oly törvényhozási alkotás, a melyet senki megérteni nem fog, a melyet megérteni nem is lehet. Különben akár megértik, akár nem, én a magyar törvényhozás liberális pártjától mint jogász azt kérdezem. akarnak-e közvádlói köteles példányt kreálni a hatóságoknak eddig biztosított jog ellenére, igen vagy nem? Ha akarják, ám tegyék; én a magam részéről ezt a szakaszt nem fogadom el. *(Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)*

Elnök: Kiván-e még valaki szólani?

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: T. képviselőház! *(Halljuk! Halljuk!)* Már előbb az általános tárgyalás alkalmával volt szerencsém jelezni azt az álláspontot, a melyet ebben a kérdésben elfoglalok. Azt hiszem, hogy ha valaki tárgyilagosan nézi azokat az érveket, melyek alapján álláspontomat elfoglaltam, helyeselni is fogja ezen álláspontot. A t. képviselő úr már akárhogyan is méltóztatik most beszédében a dolgot csürni és csavarni, *(Zaj a szélsőbaloldalon.)*

Polónyi Géza: Bocsánatot kérek, tessék elolvasni!

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: . . határozottan tévedésben volt, a mennyiben azt hitte, hogy a helyi hatóság példányain kívül van még egy külön közvádlói példány is, . . .

Polónyi Géza: Ezt ön mondta!

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: és ebből vezette le egész argumentációját. Most pedig azt akarja bebizonyítani, hogy mi valami szörnyű policziális intézkedéseket akarunk tenni s a 48-iki törvényeken, Isten tudja, miféle nagy változtatásokat akarunk eszközölni. Nohát, t. képviselő úr, a sajtótermékek kötelező beszolgáltatására két jogczim van: egyik a sajtórendészet jogczime, a másik pedig a tudományos cél. Ez a törvényjavaslat nem foglalozik más-sal, mint a tudományos célra beszolgáltatandó sajtó-példányokkal; és ha a t. képviselő úr egy kissé figyelemmel kísérte volna ennek a törvényjavaslatnak a történetét, akkor tudná, hogy én először egy előadói tervezetet tettem közzé, mert azt akartam, hogy méltóztassanak hozzászólni, kritizálni. És akkor általában az a vélemény volt, hogy ez a törvényjavaslat megfelelné a célnek, ha tulsok köteles példányt nem kívánna. Mert az első tervezetben négy köteles példányt kívántam, tisztán tudományos célból. Akkor én tárgyalásokat folytattam az igazságügyi miniszter úrral az iránt, hogy a sajtórendészeti példányokat felhasználhassuk tudományos célra.

Különben is tudtam, hogy a helyi hatóságok nem valami nagyon pontosan gyűjtötték a rendelkezésükre bocsátott példányokat. Sok helyi hatóság semmi könyvtárt sem létesített. Igaz ugyan, hogy az 1848-iki törvény nem mondja ki, hogy a helyi hatóság tartozik könyv-

tárt alkotni. Rendeltesét e példánynak a sajtórendészet követelményei szabták meg. A tudományos célra a múzeumi példány szolgált. Odatörekedtem tehát, hogy tudományos célokra kihasználhassam a sajtórendészeti példányokat is, mert így megfelelhetek azon másik kívának is, a melyet a nyomdászok vetettek fel, hogy ok nélkül több köteles példányt ne kívánjunk tőlük, mint a mennyit eddig követeltek. (*Helyeslés jobbfelől.*)

Ismétlem tehát, hogy az 1848-iki törvény az egyik példányt tudományos alapon kérte, t. i. a múzeum számára, a másikat sajtórendészeti czimen. Ezt nem tagadhatja el a t. képviselő úr. A törvényt nemcsak nyersen grammatikailag kell értelmezni, de logikailag is. Egész szellemét, a törvényhozás jogfolytonosságát kell tekintetbe venni, (*Mozgás a szélsőbalon.*) s akkor tudhatja a t. képviselő úr, hogy ebben a törvényjavaslatban semmiféle új köztárlói példány be-csempészéséről szó nincs. Az 1848-iki törvény szerint a helyi hatóságoknak, mint éppen előbb figyelmeztettem, sajtórendészeti szempontból szolgáltatották be az egyik példányt. Azóta felállított a kir. ügyész-ség, a köztárlói intézmény. Tessék alkalmazni az argumentáció históriát és láthatja az eredményt, ha az 1848-iki törvényt kapcsolatba hozza a köztárlóról szóló későbbi törvényekkel.

A törvényhozás ily állása mellett és 30 éves alkotmányos gyakorlat után csak nem fogja állítani a t. képviselő úr, hogy Magyarországon sajtórendészeti szempontból nem kell bemutatni a példányokat, hanem ezt most csempészi be ez a törvényjavaslatot. A sajtórendészeti ellenőrzés a magyar közjognak egy tétele és ezt a tételt nem forgathatja ki a képviselő úr semmi okoskodással. (*Mozgás a szélsőbaloldalon, helyeslés jobbfelől.*)

Elnök: (Csenget.) Csendet kérek!

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: Ezekben kimutattam, hogy az 1848-iki törvény az egyik példányt sajtórendészeti szempontból rendelte beadni, tehát e tekintetben semmi újítás nincs a törvényjavaslatban. Elöttem azonban az lebegett, hogy a sajtórendészeti sajtótermékeket, a melyeknek legnagyobb része a fővárosban jelenik meg, a fővárosi könyvtár méltányos érdekeinek kielégítése mellett vidéki könyvtárak felelevenítésére is felhasználhassuk. E tekintetben megváltoztatja a törvényjavaslat az 1848-iki törvénynek a sajtótermékek tulajdonjogára vonatkozó dispoziციóját. De azt hiszem, igen helyesen, mert igen is nagy szüksége van ennek az országnak arra, hogy vidéki kulturális központok teremessenek az országban és ezek a magyar kulturpolitikában teljesítsék azt a feladatot, a mely ez országban reájuk vár. Ebben kiváló szerepük van a vidéki könyvtáraknak és múzeumoknak. Én azt hiszem, hogy sokkal helyesebb az általam ajánlott módszer, mint ha az összes köteles példányok kivétel nélkül a főváros falai között lennének. Az általam ajánlott változtatás nélkül pedig az összes köteles példányok tulaj-

donképen csakugyan a főváros falai között maradnának, t. i. az akadémiai, a múzeumban, a központi statisztikai hivatalnál és a fővárosi könyvtárban.

Engem a kiemelt kulturális egyetemes érdek vezetett. Ebből a szempontból kívántam az ügynek szolgálni. Lehet, hogy a képviselő úr más szempontból nézi a dolgot. Nem annyira az egyetemes érdeket nézi, mint azt nézni az én kötelességem. Én feltártam álláspontomat, méltóztassanak határozni. (*Helyeslés jobb felől.*)

Lázár Árpád jegyző: Szalay Károly!

*Szalay Károly: T. képviselőház! A t. miniszter úr úgy járt, mint egykoriban Bodóné: mást beszélt, mikor a bor árát kérték. Arról a, mit a miniszter úr mondott, úgy hallottam, Polónyi t. barátom egy árva szót sem szólt. Mert nem arról van szó, és Polónyi képviselőtársam sem arról szólt, hogyan jön bele ide a törvénybe egy intézkedés, nevezetesen az, hogy azok a köteles példányok, a melyeket a fennálló törvények a sajtóügyi közvádlnak rendelnek el beadni, (*Felkiáltások a bal- és szélsőbaloldalon*) ekként rendeltessenek ide vagy oda. A t. miniszter úrnak nagyon egyszerű lett volna felelni, egyszerűen rámutatott volna a törvényre: de a t. miniszter úr nem tud rámutatni azon egyszerű okból, mert ilyen törvény nem létezik. Már most hogyan hivatkozhatik egy törvényben, a mely ma alkotatik, olyanra, a mely sohasem létezett? Hát ez — méltóztassék megbocsátani — legalább is abszurdum, ha ugyan olyan célzat nincsen benne, a melyet mi gyanítunk. Mert kétségtelen dolog, hogy kettő történhetik ezen paragrafus alapján: az egyik az, hogy egyetlenegy köteles példány sem lesz beadva, mert ezen szakasz azt mondja, hogy azon példányokat kell beadni a sajtóügyi közvádlnak, melyeket az eddigi törvény rendel. Nohát ezen törvény nem rendel a beadást, tehát egyetlen egy sem lesz beadva. Ha a miniszter úrnak az a célja, hogy ezen példányokat bizonyos célra fordítsa, akkor célját teljesen elhibázza: ha csak arra nem méltóztatik számítani, hogy a közönség annyira meg van már puhítva Magyarországon, hogy csak intenie kell és követi, mert akkor behozhatja a policziális államrendszer törvényhozási úton és csinálhat sajtóügyi hatóságot az ügyészségből. (*Igaz! úgy van! a szélsőbaloldalon.*) Pedig méltóztatik emlékezni, hogy épen az utolsó országgyűlésen azon fordult meg a perrendtartás sorsa, vajjon az igazságügyi kormány megmarad-e azon az állásponton, hogy az ügyészség hatóság legyen, mert ha igen, akkor a perrendtartásból perrendtartás ugyan sohasem lett volna. Az igazságügyi kormány ezen álláspontot határozottan feladta tehát sajtóügyi hatóság az ügyészségből nem lett. Ha tehát a miniszter úrnak meg van az a jó szándéka, a mit mond, akkor ezen a dolgon véghetetlen egyszerűen lehet segíteni: a sajtóügyi közvádlo helyett méltóztassék beletenni, hogy »az 1848: XVIII. t.-cz. 40. §-ában rendelt hatóság.«*

Ezt meg fogja érteni minden ember, nem fogják gyanusítani a miniszter úr szándékait és meg lesz a megnyugvás is.

Én különben ezt a paragrafust így, amint van, nem fogadom el. *(Helyeslés a szélsőbalom.)*

Elnök: Kiván valaki szólani? Ha senkisé ism kiván szólani, a vitát bezárom. Következik a szavazás. Felteszem a 15. §-t úgy amint van, változatlanul. Kérem azokat, a kik elfogadják, álljanak fel. *(Megtörténik.)* Kérem azokat a kik nem fogadják el, álljanak fel. *(Megtörténik.)* A többség elfogadta. Következik a 16. §.

Nyegre László jegyző: *(Olvassa a 16. §-t.)* Wlassich Gyula valóság és közoktatásügyi miniszter!

Wlassich Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: T. ház! A 16. §-hoz bátor leszek egy módosítványt benyújtani. *(Halljuk!)* Miután időközben a központi statisztikai hivatalról szóló törvényjavaslatot tárgyalta és el is fogadta a törvényhozás, a hol szintén ily köteles példányok beszolgáltatásairól van szó, és mert semmi esetre sem célja a jelen törvényjavaslatnak azon törvényt hatályon kívül helyezni: ezért kérem a t. házat, méltóztassék elfogadni azon módosításon, hogy *(Olvassa:)* a szakasz második sorában ezen szó után: »szólanak« tétessék be: »az 1897: XXXV. t.-cikk kivételével.« *(Helyeslés.)*

Elnök: Tessék a módosítványt felolvasni!

Nyegre László: *(Olvassa a módosítást.)*

Elnök: Kiván-e valaki szólani? Ha senkisé ism kiván, kérdem: elfogadja-e a ház a 16. §-t úgy, a mint van? *(Nem!)* Nem fogadja el. Elfogadja-e a ház a szakaszt az imént felolvasott módosítással együtt? *(Igen!)* A ház elfogadta a szakaszt a módosítással.

Nyegre László jegyző: *(Olvassa a 17. §-t)*

Elnök: Elfogadtatik.

Nyegre László jegyző: *(Olvassa a 18. §-t.)*

Elnök: Elfogadtatik.

IV.

Kivonat a főrendiház 1897. évi október hó 20-án tartott 16-ik ülésének jegyzőkönyvéből.

248. Napirend szerint tárgyalás alá vétetett »a nyomdai termékek tudományos czélokra szolgáló köteles példányainak beszolgáltatásáról« szóló törvényjavaslat.

Jelzett törvényjavaslatot a főrendiház úgy általánosságban mint részleteire nézve változatlanul elfogadta; és erről a képviselőházat értesíteni rendelte.

Kiadta:

gróf Cziráky Antal, s. k.
a főrendiház jegyzője.